

Meinards Jāņa Lejiņa triloģijā “Zīmogs sarkanā vaskā” un Aivara Kļavja tetraloģijā “Viņpus vārtiem”
Meinhard in Jānis Lejiņš’ Trilogy
“Zīmogs sarkanā vaskā” (“Stamp in Red Wax”)
and Aivars Kļavis’ Tetralogy
“Viņpus vārtiem” (“Beyond the Gates”)

Ieva Kalniņa

Latvijas Universitāte
Humanitāro zinātņu fakultāte
Visvalža iela 4a, Rīga, LV-1050
E-pasts: ieva.kalnina@lu.lv

Pirmo Ikšķiles bīskapu Meinardu tēlo divi mūsdienu vēsturisko romānu rakstnieki. Meinarts (romānā lietotā vārda forma) ir sastopams Jāņa Lejiņa triloģijā “Zīmogs sarkanā vaskā” un Meinhards – Aivara Kļavja tetraloģijā “Viņpus vārtiem”. Abos darbos Meinards ir margināls tēls. Jānis Lejiņš atzīst, ka Meinarts bijis pats lēnprātīgākais no pirmajiem misionāriem un bīskapiem, bet arī nevarīgākais un slimīgākais, viņa vieta un nozīme Lībzemes vēsturē nav būtiska. Viņš ir vientiesīgi ticīgs cilvēks, kuru apstākļu sakriņība ir atvedusi Daugavas krastā un kurš neizprot kristiešu patiesos nodomus, viņu skeptiski vērtē misionāri un nicina lībieši. A. Kļavis tēlo, ka Meinharda izturēšanos un darbību nosaka viņa izcelšanās un bērnības pieredze. Bīskaps uzskata, ka kristietība jānes ar pārliecinašanu, un viņš negrib iesaistīties (kaut uzskata to par nepieciešanu) krusta kara darbībā. A. Kļavis parāda, ka Meinharda pozīcija dzīvē ir nederīga, viņš ir pirmais ceļojošā cirka gūsteknis, bet vieta Latvijas vēsturē viņam ir.

Raksturvārdi: Meinards, vēsturiskais romāns, margināls tēls, gūsteknis.

Pasaules literatūrā ir pazīstami “mūžīgie” jeb “ceļojošie” tēli, sižeti vai motīvi. To nozīmīgi avoti ir grieķu mitoloģija, Bībele un renesanses literatūra. Te varam minēt Ādamu un Ievu, Jāzepu, Salomi, Kasandru, Antigoni, Odiseju, Romeo un Džuljetu un daudzus citus. Pa literatūru ceļo arī vēsturiskas personas, piemēram, Kleopatra, Kaligula, Jūlijs Cēzars, Elizabete II. Nacionālajās literatūras ir atpazīstami ceļojoši literāri un vēsturiski tēli, kuri veido nacionālo identitāti un kultūras pēctecību. Spīdala (Spīdola) ir Andreja Pumpura eposā “Lāčplēsis”, Raiņa drāmā “Uguns un nakts”, Māras Zālītes rokoperā “Lāčplēsis”, atpazīstama viņa ir Riharda Rīdzinieka drāmā “Spoguļu sienas”, Leldes Stumbres lugā “Roze”. Ebreju siktirgotājs Ābrams ceļo pa Riharda Tomsona, Ādolfa Alunāna, Rūdolfa Blaumaņa, Annas Brigaderes un Jāņa Akuratera lugām. Sirsdsšķīsto cilvēku tēli ir sastopami lielā daļā Vidzemes rakstnieku darbu, te varam minēt Juri Neikenu, brāļus Kaudzītes, Jāni Poruku, Rūdolfu Blaumani, Augustu Saulieti un citus. Latviešu literatūrā ir arī vēsturiskas

personas, kas sastopamas vairākos literāros darbos, te pieminēšanas vērti ir Viesturs, Namejs, Tāivaldis, Kaupo. Lielākā daļa no viņiem mūsdienu lasītājam pazīstami no Indriķa hronikas.

Rakstā tiks skatīts, kā vienu no šādām personām – Meinardu – tēlo divi mūsdienu vēsturisko romānu rakstnieki, pētot kopīgo un atšķirīgo autoru interpretācijās. Meinarts (romānā lietotā vārda forma) ir sastopams Jāņa Lejiņa triloģijā “Zīmogs sarkanā vaskā” un Meinhards – Aivara Kļavja tetraloģijā “Viņpus vārtiem”.

Meinarda dzīves un darbības galvenais avots ir Indriķa hronikas pirmās grāmatas “Par Līvzemi” pirmā daļa “Par pirmo bīskapu Meinardu”. 1993. gada Indriķa hronikas izdevumā ir plaši E. Mugurēviča komentāri, kuros apkopoti zināmās un hipotētiskās ziņas par Meinardu: Meinards no Zēgebergas (latīņu: *Meynardus*, *Meinnardus*, vidusaugšvācu: *Meynhart*, vācu: *Meinhart*, *Meinhard von Segeberg*) ir pirmais zināmais katoļu misionārs Līvzemē, pirmais Ikšķiles bīskaps. Meinards dzimis starp 1130. un 1140. gadu. Līvzemē viņš ieradās no Zēgebergas augustīniešu klostera Holšteinā apmēram 50–60 gadu vecumā. “Neskaidrs ir jautājums par Meinarda sociālo izcelšanos. Lībekas Arnolds (*Arnoldi chronica* 1978, 213) Meinardu dēvē par *vir bonus* – “labs vīrs”. *Homines boni* viduslaiku latīņu valodā apzīmē cilvēkus, kas drīkstējuši būt par lieciniekiem tiesas prāvās (Niermeyer 1984, 101). Varētu pieņemt, ka Meinards nācis no sabiedrības dižciltīgajām aprindām. Bez tuvāka pamatojuma pagaidām paliek hipotēze, ka Meinards cēlies no Brēmenes arhibīskapijas ministriāliem (Angermann 1986, 4; Hellmann 1989, 18). Ministriāli (vidusl. latīņu *ministeriales*) – sākotnēji parasti nebrīvi augsta feodāļa kalpotāji, kopš 11.–12. gs. arī zemeskungu vasaļi.” (Mugurēvičs 1993: 333–334) Meinards bija mūks, kanoniķis Zēgebergas klosterī, kur dzīvoja un mācījās slāvu apustuļa Vicelīna miermīlīgas misijas tradīcijās (Kalme). Viņš bija misionārs Latvijas teritorijā un 1184. gadā uzcēla koka kapelu Ikšķilē. 1185. gadā pēc viņa aicinājuma ieradās mūrnieki no Visbijas un uzbūvēja Ikšķilē akmens pili un baznīcu, kā arī akmens pili Mārtiņsalā Salaspilī. Meinards miris 1196. gada 14. augustā vai 11./12. oktobrī Ikšķilē, vispirms viņu apbedīja Ikšķiles baznīcā. 14. gs. beigās viņa pīšļi pārvesti uz Rīgas Doma baznīcu, kur sākumā tos apglabāja altāra ziemeļu pusē, pēc tam ievietoja speciāli sagatavotā nišā. Kopš 1993. gada viņš ir Romas Katoļu baznīcas svētais (Indriķa hronika 1993, 47–53; Mugurēvičs 1993: 333–334).

Savukārt Guntis Kalme rakstā “Sv. Meinards – laikmets, misija, mācība Baznīcai un sabiedrībai” kontekstuāli kontinuitīvā skatījumā pēta ģeopolitisko situāciju un kristianizācijas “paketes” principu, proti, to, kā kristietības idejas nesēji ierodas uzreiz kā konkrētas civilizācijas paradigma tās veselumā kādā nekristīgā teritorijā. Viņš uzsver: “Meinards ir nozīmīgs nevis kā autonoma vēsturiska persona, bet gan:

- 1) kā kristietības sākotne Latvijā, kurai ir būtisks un ilgstošs turpinājums, kura mantinieki esam,
- 2) kā Baznīcas simbols miermīlīgai misijai.” (Kalme)

Tā kā beidzamos gados vēsturnieki vai arheologi jaunus faktus par Meinardu nav atklājuši, rakstnieku radītais Meinarda tēls balstās uz vieniem un tiem pašiem vēstures avotiem.

Meinarts Jāņa Lejiņa romānā “Zīmogs sarkanā vaskā” ir margināla persona, viņš ir persona triloģijas pirmajā daļā – “Zīmogs sarkanā vaskā. Brāļi. 1162–1184” un

otrajā daļā – “Zīmogs sarkanā vaskā. Ķēniņš. 1184–1192”. Romāna galvenā darbība noris Tālavā, Ikšķīlei ar Tālavu nav ekonomisku vai personisku interešu un kontaktu, romāna tēlu sistēmas izveidē Tālivalža pretstats ir Kaupo; viens ir baltu senreligijas pārstāvis, otrs pakāpenisks kristietības atzinējs; darba trešajā daļā “Zīmogs sarkanā vaskā. Rūnas. 1198–1215” Tālavas valdnieka pretstats ir bīskaps Alberts.

J. Lejiņš romānā Tālavas likteni iekļauj plašā starptautisku attiecību kontekstā, šejienes zemēs atšķirīgas intereses ir trim grupām: garīdzniekiem, tirgotājiem un templešiem (viņi meklē senās zintis), kā arī Lundai, Brēmenei, Poļockai. Meinarts garīdznieku vidū J. Lejiņa skatījumā ir viens no neizteiksmīgākajiem abatiem ar vāju balsi un gribu, bet, būdams Livonijas misijas vadītājs, viņš nonāk Ikšķīlē kā kompromisa persona ordeņu savstarpējā konkurencē. Ja misijas vadītājs ir augustīnietis Meinarts, tad otram vīram ir jābūt cisterciēim, kurš ir raksturā un vietējo valodu prasmē spēcīgais Teoderihs. Pēc pirmā darba gada Meinarts atgriežas Vācijā, bet Teoderihu no Trikātas patriec par cilvēku musināšanu, tāpēc aizkavējas viņa atgriešanās Vācijā un viņš nonāk Turaidā, kur satiek Kaupo. Arī Lundas, Lībekas un citos strīdos Teoderihs prot pieglaimoties un izmantot situāciju, lai pastumtu malā pāvesta iecelto misijas vadītāju Meinartu. Romānā tādējādi Teoderiha tēls ir nozīmīgāks par Meinartu.

J. Lejiņš tēlo Meinarta sapni: viņam pirmajam jāuzceļ Līvzemē mūra baznīca, bet viņam nav ne politiskās ietekmes, ne varas, lai to uzbūvētu Rīgā, un tad atkal ir sapnis kā Dieva zīme – baznīca jāceļ Ikšķīlē, mazapdzīvotā vietā pie Daugavas. J. Lejiņš rāda Meinarta apmātību ar baznīcas celšanu, viņš jūtas kā Dieva gribas pildītājs, bet miesā viņš ir ļoti vārgs un baznīcas celšanas praksē nevarīgs. Autora izvēlēta leksika rāda viņu kā dīvaini:

“Klepus dēļ tēvs Meinarts nevarēja gulēt, cauru nakti bija dzirdama sīka un sausa kāšēšana, kas izklausījās kā *bailīga kucēna riešana*. Kakls piepampa, un Ikšķīles bīskaps pazaudēja balsi. Viņš bija *pagalam noliesējis*. Deguns *izdila plāns kā putna knābis*, rokas un kājas nespēkā trīsēja, taču sirmmais vīrs nepadevās.” (Lejiņš 2004: 303)

Ironiski tiek tēloti Jāņi, kuros notiek Saules aptumsums, augustīnieši dabas parādības priekšā pārbīstas un zaudē drosmi, tēvs Meinarts to redz kā Dieva zīmi, atgūst uz brīdi balsi un sāk dziedāt garīgās dziesmas. Notikums ir tik satriecošs, ka Meinarts nolēmj aktīvāk nodarboties ar Dieva vārda sludināšanu un dodas uz Trikātu. Tālavā neviens no Saules aptumsuma nav nobijies, pats Tālivaldis vāc medu un acīmredzami ar pāvesta sūtniem tikties negrib (tādējādi J. Lejiņš parāda, cik nenozīmīga ir Meinarta vieta Līvzemē, nozīmīgas personas valdnieks tā neignorē). Bet mūki nav ar mieru runāt ar valdnieci Austru (sieviete taču ir visas pasaules ļaunuma sakne), Meinarts ir ļoti slims, un, kad viņš vēl ierauga sievieti, kas ienākusi pie viņiem, viņš sāk murgot. Augustīnieši dodas prom sašutuši: viņi grib glābt ķēniņa dvēseli, bet Tālivaldis darbojas ar bitēm. Ironiski ir notēlota tālaviešu reakcija uz viesu izturēšanos: Austru domā, ka augustīniešus pārbaidījis Saules aptumsums un ka lībieši, kuru vidū dzīvo Meinarts, nav viņam pateikuši, ka no Saules aptumsuma nav jābaidās un aukstā, mitrā akmens mājā var dabūt smagu klepu.

Meinarts uzceļ nevis baznīcu, bet baznīciņu, bīskapa dzīvoklis ir tai greizi piebūvēta klāt maza ēciņa, pēc Meinarta nāves viņa dzīvoklis sāk pelēt un pie baznīcas un bīskapa mitekļa var nokļūt tikai caur spraugu mūrī. J. Lejiņš rāda, ka trešais Lībzemes bīskaps Alberts, nonācis Meinarta skaisti aprakstītā, bet realitātē neesošā bīskapa pilī, nolemj negulēt mazajā kapsētā līdžās Meinartam un Bertoldam (Meinarts gan tika apglabāts baznīcā) un nedzīvot smakojošā mitekļī, tādējādi arī pašiem misionāriem pret Meinarta darbu cieņas nav.

Jānis Lejiņš atzīst, ka Meinarts bijis pats lēnprātīgākais no pirmajiem misionāriem un bīskapiem, bet arī nevarīgākais un slimīgākais, viņa vieta un nozīme Lībzemes vēsturē nav būtiska. Viņš ir vientiesīgi ticīgs cilvēks, kuru apstākļu sakriņķa ir atvedusi Daugavas krastā un kurš neizprot kristiešu patiesos nodomus, viņu skeptiski vērtē misionāri un nicina lībieši. Tēls atbilst J. Lejiņa koncepcijai romānā: baltu mitoloģija ir pārāka par jebkuru citu reliģiju, tālaviešu dzīvesveids ir pats labākais, jo sakņojas dabā un tradīcijās, bet kristiešus vada tikai politiskās un ekonomiskās intereses.

Aivara Kļavja tetraloģijas “Viņpus vārtiem” beidzamās – ceturtais – grāmatas “Ceļojošā cirka gūstekņi” notikumu lielākā daļa noris 20. gadsimtā, romāna nozīmīgākās vēsturiskās personas ir Kārlis Ulmanis, Veselis Freitāgs fon Loringhofens, Ojārs Vācietis un no 11./12. gadsimta cilvēkiem Kaupo un Alberts. Nodaļa par Meinhardu ievada romānu, tā seko pēc īsa apraksta, kurā stāstīts par padomju karaspēka ienākšanu Latvijā un par pazemojošo izrādi, kurā bija jāpiedalās Latvijas armijas karavīriem. Grāmatas beigās ir plaši komentāri, tajos Aivars Kļavis arī izstāsta, kādus vēstures materiālus par Meinharda izcelšanos, uzskatiem un darbību Latvijā viņš izmantojis.

Atšķirībā no J. Lejiņa romāna, A. Kļavja Meinhards ierodas Latvijas teritorijā ne tik daudz apstākļu sagādīšanās dēļ, cik iekšēju motīvu mudināts:

“Un Meinhards šeit ieradies, lai Dieva vārdā piedotu, jo sodīt varēja tik pats dievs.” (Kļavis 2012: 40)

Meinharda skolotājs Vicelīns kā Oldenburgas bīskaps veica misionāru darbu ar pārliecību, ka misijā jādarbojas ar miera, bet ne kara līdzekļiem. Meinhards ir viņa uzskatu sekotājs. A. Kļavis rāda, ka Meinharda izturēšanos un darbību nosaka viņa izcelšanās un bērnības pieredze, jo viņš nāk no vendiem, kādreiz viņu sauca Niklots, bet viņa tēvu nogalināja, māti izvaroja un māsu un brāļus nolaupīja sakšu krustneši vendu kristianizācijas procesa laikā. Viņu izglābj Vicelīns, bet Meinhardam nav tik lielas pārliecības misijas darbā kā viņa audzinātājam, pagātne viņam nedod spēku. Mūsdienu vēsturnieki uzskata, ka Meinhards nāk no samērā dižciltīgas vides, bet nav skaidra viņa etniskā izcelsme no vāciem, slāviem vai baltiem. A. Kļavis rāda, ka viņš nāk no vienkāršas tautas un vendiem, lai labāk uzsvērtu, ka Meinhards labi izprot lībiešus, spēj arī ziemā ar viņiem dzīvot kopā un ka viņu viltība bīskapam ir pazīstama. Meinhards, uzceļot līviem baznīcu un pili, ir uzcēlis sev cietumu un pats kļuvis par gūstekni. Viņš saprot, ka lībiešus interesē nevis kristietība, bet drošība no vietējo cilšu uzbrukumiem, viņa cerība pievērst lībiešus katolicismam no katras piekrāptās reizes samazinās, bet savas dzīves laikā viņš otru vietējo apkaušanu

piedzīvot negrib, tādēļ vēstuli ar aicinājumu sākt krusta karu sūta, jau zinot, ka viņš to vairs neredzēs.

Doma par gūstekni pilī sasauca ar romāna tālāko koncepciju un nosaukumu “Ceļojošā cirka gūstekņi”. Katrs no galvenajiem varoņiem kādā brīdī kļūst par savu darbu, nostājas un vēsturiskās situācijas gūstekni – Kārlis Ulmanis, Kaupo, Alberts, Ojārs Vācietis un citi. Un visi viņi piedalās kādā cirka situācijā – viņus piemulķo un izsmej un viņi situāciju saprot un tajā piedalās. Meinhardam, kad kuģis projām, lībietis Vieco ņirgādamies jautā:

“Sveiks, rabīn! Par cik Gotlandē sāls un vadmala?” (Kļavis 2012: 38)

Guntis Kalme par šo situāciju raksta:

“Par šo notikumu Latvijas Baznīcas vēstures izcilais pētnieks Dr. Roberts Feldmanis ar sāpēm un sūrumu komentēja: “Ar Jūdasa sveicienu viņi Meinhardu sveica. Ir kādreiz tādi vārdi, kuri paliek [ierakstīti tautas liktenī] tā, kā iededzināti.” Viņaprāt, šie vārdi bija kļuvuši par savdabīgu mūsu tautas vizītkarti kristietībai.” (Kalme)

Aivars Kļavis lībiešus (latviešus) rāda kā pragmatiskus, naivi viltīgus, nedaudz strausiem līdzīgus (ja nedomās, tad briesmu nebūs) un bezkaunīgus cilvēkus, viņi dzīvo vienai dienai, mīl iedzert (iet uz baznīcu regulāri, lai dabūtu vīnu). Viņiem nav savas pozīcijas, viņi nesaskata kopsakarības un negrib mācīties, tādēļ viņus būs iespējams pakļaut un vadīt ar spēku un gudrību.

Taču arī romānā “Ceļojošie cirka gūstekņi” autors pauž uzskatu, ka krustnešu galvenās ir nevis kristīgās, bet ekonomiskās un politiskās intereses. Meinharda un reālpolitiķa Teoderiha sarunā izskan viena no galvenajām romāna atziņām:

“Nevis dievam nepieciešamas viņu dvēseles, bet mums. Turklāt runa ir par dzīvo, nevis mirušo dvēselēm. Jo tie, kas valda pār ļaužu dvēselēm, valda arī pār viņu prātu. Tie, kas valda pār prātu, valda pār viņu gribu. Bet tie, kas valda pār ļaužu gribu, valda pār viņiem pašiem. Tā tas bijis jau kopš Kristus dzimšanas, un tā tas turpināsies mūžīgi, brāl.” (Kļavis 2012: 30)

Romāna tālākajā gaitā cilvēka gribu centīsies pakļaut gan baznīca, gan padomju vara un nacisms.

Aivars Kļavis vērtē Meinharda darbību vēsturiskā perspektīvā:

“Jā, nomiris viņš būs daudz bīstamāks, nekā dzīvs esot. To Meinhards zina pavisam noteikti.” (Kļavis 2012: 42)

Abi autori romānos cenšas pamatot, kāpēc Meinards neuzsāka karadarbību. J. Lejiņa Meinarts ir tik vāja rakstura cilvēks un baznīcas hierarhijā tik maznozīmīgs, ka viņam nav ietekmes lielu projektu realizācijā, viņš tic savam darbam, bet jēgas no tā nav.

Kļavja Meinhards uzskata, ka kristietība jānes ar pārliecinašanu, un viņš negrib iesaistīties (bet uzskata to par nepieciešanu) krusta kara darbībā. Kļavja Meinhards nav uzcēlis maznozīmīgas celtnes, kas brūk pēc pāris gadiem, viņa celtnes ir aukstas, bet pamatīgas.

Guntis Kalme raksta:

“Meinards, Bertolds un Alberts kopā pārstāv augsto viduslaiku Baznīcas misijas paradigmu tās noteiktā veselumā. Proti, katrs no minētajiem bīskapiem pārstāv kādu daļu no izveidotā vai attīstībā esošā misijas parauga. Meinards pārstāv miermīlīgo daļu, Bertolds – agresīvo, Alberts – reālpolitisko, spēka diplomātiju, kas zināmā mērā apvieno abus iepriekšējos. Pie tam ārēju panākumu ziņā tā izrādījās sekmīgākā.” (Kalme)

Aivars Kļavis romānā “Ceļojošā cirka gūstekņi” parāda minēto trīs bīskapu darbību, galveno vērību pievēršot Albertam, J. Lejiņa romānā svarīga ir tikai Alberta darbība.

Jāņa Lejiņa Meinartam nav nozīmīgas vietas Latvijas vēsturē, A. Kļavis parāda, ka Meinharda pozīcija dzīvē ir nederīga, viņš ir pirmais ceļojošā cirka gūsteknis, bet vieta Latvijas vēsturē viņam ir. Par svēto abi autori Meinardu neuzskata.

Abos romānos Meinarda vieta tēlu sistēmā ir margināla, tā, protams, ir arī abu autoru attieksme pret kristietības ieviešanu kā ekonomisku un politisku interešu realizācijas veidu, kurā ticībai (arī Meinhardam) nav būtiskas lomas.

LITERATŪRA

- Angermann, N. (1986) Gründung des Bistums Üxküll, des späteren Bistums/Erzbistums Riga. *Ostdeutsche Gedenktage*. Bonn, Kulturstiftung der deutschen Vertriebenen.
- Arnold, U. (1987) Der Deutsche Orden und Preussen. *Ostdeutsche Geschichts- und Kulturlandschaften*. Hrsgs. H. Rothe. Köln, Wien, Böhlau, S. 41–66.
- Hellmann, M. (1900) Heinrich von Lettland. *Lexikon des Mittelalters*. Bd. IV. München, Zürich, Artemis, S. 2096, 2097.
- Indriķa hronika* (1993) No latīņu valodas tulkojis A. Feldhūns, Ē. Mugarēviča priekšvārds un komentāri. Rīga: Zinātne, 47.–53., 333.–334. lpp.
- Kalme, G. Sv. Meinards – laikmets, misija, mācība Baznīcai un sabiedrībai. Pieejams: // <https://gudribassakums.files.wordpress.com/2013/01/guntis-kalme-meinards.pdf> (skatīts 27.03.2018.).
- Kļavis, A. (2012) *Ceļojošā cirka gūstekņi*. Rīga: Zvaigzne ABC.
- Lejiņš, J. (2001) *Zīmogs sarkanā vaskā. Brāļi. 1162–1184*. Rīga: Karogs.
- Lejiņš, J. (2004) *Zīmogs sarkanā vaskā. Ķēniņš. 1184–1192*. Rīga: Karogs.
- Lejiņš, J. (2009) *Zīmogs sarkanā vaskā. Rūnas. 1198–1215*. Rīga: Karogs.

Summary

The first bishop of Ikšķile Meinhard is depicted by two contemporary historical novelists – Jānis Lejiņš in trilogy “Zīmogs sarkanā vaskā” (“Stamp in red wax”) and Aivars Kļavis in tetralogy “Viņpus vārtiem” (“Beyond the gates”). In both works, Meinhard is a marginal

character. Jānis Lejiņš acknowledges that Meinhard has been the most humane of the first missionaries and bishops, and also the most powerless and ailing, and his place and role in the history of Livland is not significant. He was a naively religious man, brought to the banks of the Daugava by coincidence of circumstances; a man who does not understand the true intentions of Christians, and who was judged sceptically by the missionaries and despised by the Livs. A. Kļavis shows that Meinhard's behaviour and actions are determined by his own origin and childhood experiences; the bishop believes that Christianity must be brought through persuasion, and he is reluctant to become involved in the crusade, even though he finds it necessary. A. Kļavis shows that Meinhard's position in life is futile, he is the first prisoner of the travelling circus; however, he retains a place in Latvian history.

Keywords: *Meinhard, historical novel, marginal image, prisoner.*